

Datum: 02.12.2020

Medij: Danas

Rubrika: Kultura

Autori: J. Tasić

Teme: Muzej Jugoslavije, Beograd, Jugoslavija, Josip Broz Tito

Naslov: Jugoslovenski kalem tajne grupe TNT

Napomena:

Površina: 689

Tiraž: 81266

Strana: 1,24

Izložba „Alan Ford trči počasni krug“ u Muzeju Jugoslavije u Beogradu

Jugoslovenski kalem tajne grupe TNT

Beograd - Dani Muzeja Jugoslavije završice se danas otvaranjem izložbe „Alan Ford trči počasnu trku“, čiji je autor slovenački kulturolog, antikvar i kolekcionar stripova Rok Glavan, direktor Istituta za kulturu i prosvetu u Ljubljani. Reč je o nešto izmenjenoj ljubljanskoj postavci iz 2019. povodom pet decenija od izlaska prvog broja ovog italijanskog strip serijala, koja je bila kulturni događaj godine u Sloveniji.

Na beogradskoj izložbi o „Alanu Fordu“, koji je na prostoru nekadašnje SFR Jugoslavije imao kulturni status i posle njegovog raspada, publika će do 31. januara moći da vidi 152 originalne ploče čuvenog autorskog dvojica scenariste Lučana Sekija i crtača Roberta Raviola poznat pod pseudonimima Maks Bunker i Magnus. U postavci su i tri dizajna naslovnica Paola Pifereria, koji je nasledio Magnusa na crtanju ovog stripa, kao retka izdanja „Alana Forda“ iz kolekcije Marijana Matica i Marija Reljanovića.

Rok Glavan juče je u susretu sa beogradskim novinarima ispričao da je „Alan Ford godina njegovog rođenja i da se od prvog susreta sa ovim stripom, na jednom dugom letovanju na Jadranu još dok je bio „klinac“, od njega više nije odvajao. „Alan Ford“ mu je pomogao da „lakše prebrodi vojničke dane i životne probleme“. Prema Glavanovim rečima, ideja o izložbi nastala je pre nekoliko godina kad je od prijatelja saznao da je moguće kupiti originalne table „ovog stripa“. Sa zajedničkim kolekcijama rešili su da u maju 2019. obeleže 50. godišnjicu izlaska prvog broja „Alana Forda“.

- Saradnike smo birali na

najvećih neprijatelja. U postavci je i „stolica“ Broja 1 sa štamom i šalom, koja je juče preporučena kao „trenutno najbolje mesto za seli u Beogradu“. Tu su i eksponati koju podsećaju kako su generacije rođene u poslednjim decenijama 20. veka čitale stripove - od školskih i klupa u parku do malo skrivene, ali neprevaziđene ve-ce šolje.

„Alan Ford“ je jedan od načina za ispoljavanje univerzalnosti. Ovo je druga najveća svet-ska izložba stripa posvećena Alanu Fordu. Prva je bila u Ljubljani. Alan Ford očigledno živi ovde i nigde više, jer smo mi ovaj strani strip usvojili kao nešto naše. Čak i u Italiji se danas ne zna mnogo o njemu. Ove godine samo je u Milanu skromno obeležila godišnjica Maksa Bunkera. On i Magnus uradili su zajedno 75 brojeva „Alana Forda“, a izložba u Ljubljani imala je samo nekoliko tabli više nego ova u Beogradu - poručio je preko video linka Lazar Džamić, stručni saradnik na izložbi

Los Anđelesu. Doduše u „Maxmagnusu“ se kao lik pojavljuje Bob Rok kao Magnusova autokarikatura i taj fizički izgled zadržava i kao član grupe TNT u „Alanu Fordu“.

- U vreme radanja ideje o Alanu Fordu već je postojala franšiza o Džejsmu Bondu. Dva Bonda nisu nikom bila potrebna, jer je film jači medij od stripa. Ideja je bila da se stvori nešto suprotno - sedmočlana TNT grupa tajnih agenata u kojoj su: Debeli šef, Broj 1, Jeremija, Sir Oliver, Grumf, Bob Rok, Alan Ford. Prvi broj sa petnaest hiljada prodatih primeraka bio je razočarenje za izdavače, da bi u epizodi u kojoj se prvi put pojavio Superhik, koji krade od siromašnih, a daje bogatima, tiraž skočio na sto hiljada - napomenuo je Rok Glavan.

Posle prvih 75 brojeva ovog stripa, Magnusa je 1975. zamenio Paolo Pifererio, da bi 1983. strip promenio izdavača koji je angažovao kao crtače Rafaela dela Moniku i Đulijana Picinina. „Alana Forda“ danas crta Dario Peruka, ali je bez obzira na promene „pera“, zadržan stil crtanja koji je postavio Magnus.

Iako su satiričnost, društvene pojave, spoj načina života i delovanja u „Alanu Fordu“ tipično italijanski, ovaj serijal nigde nije doživio takav uspeh i nije se tako uspešno „nakelemio“ kao u bivšoj velikoj Jugoslaviji i njenim nekadašnjim republikama u kojima izlazi i danas, a strip-knjižare nose njegovo ime. Alanfordovski uticaj nije se zadržao samo u granicama nekadašnje socijalističke Jugoslavije, već se rečenice junaka ovog stripa u proteklih pet decenija citirali su i svetski političari ranga Mihaila Gorbačova.

- Istina je da je „Alan Ford“ u bivšoj Jugoslaviji postao popularniji i značajniji nego u rodnoj Italiji, dok je u svim ostalim zemljama, gde je prevod pokušao, ugašen nakon samo nekoliko izdanja, a nikada nije preveden na engleski jezik. Za to postoji više razloga. Prvi i najveći je da je naš prirodni oblik mentalnog i društvenog funkcionisanja „nadrealna“ farsa - ni kapitalizam, ni socijalizam, nego „nadrealizam“. Pored toga, Alan Ford je

modernizovana verzija komedije del arte, stare i arhetipske umetničke forme koja je umnogome oblikovala modernu kulturu masovnih medija. Tu su i drugi razlozi, od društvene satire, kao jake umetničke forme nekadašnjih komunističkih zemalja, preko načina na koji je hrvatski jezik percipiran u ostatku bivše Jugoslavije, do preovlađujućeg kulta diletantskog amaterizma u našim društvima - smatra Lazar Džamić.

Osim kvaliteta crteža i duhovitih dijaloga, jedna od tajni izuzetne popularnosti Alana Forda na prostoru bivše Jugoslavije je i neponovljivi prevod hrvatskog novinara, pisca i prevodioca Nenada Briksija (1922-1984). Briksi je na Alanu Fordu radio od 1972. sve do smrti - preveo je više od 93 epizode. Lazar Džamić u svojoj studiji o „Alanu Fordu“ tvrdi da je to „bilo više od prevoda“ i da takav stepen intervencija se na Zapadu naziva „transkripcija“, skoro ponovno pisanje dela na domaćem jeziku“. Ljubitelji ovog serijala kažu da ovaj strip u drugim izdanjima i prevodima više nikada nije bio isti. Zahvaljujući Briksijevim prevodima mnoge rečenice stekle su kulturni status u jugosloveskog pok i pank muzici, pozorištu, na filmu.

Na osnovu stripa 1988. snimljen je niskobudžetni, 30-minutni animirani kratki film pod nazivom „Alan Ford i grupa TNT protiv Superhika“, u produkciji Maks Bunker Presa. U beogradskom Teatru T 1994. izvedena je predstava „Alan Ford“ Mirjane Lazić, a u režiji Kokana Mladenovića. Bila je zasnovana na strip epizodi „Bradata banda“. Radio Beograd je 2002. po motovima predstave uradio radio-dramu.

Rok Glavan smatra da je „i danas ovaj strip jednako zanimljiv usled aktuelne društveno-političke situacije, pa ga mnogi doživljavaju gotovo proročki“. On juče posedetio na neke od neprijatelja grupe TNBS - Tromba, glavnog negativca ranih epizoda - debeljka sa manijakalnim namerama da uništi svet, kao i Antiseptika, koji želi da otruje svet zbog čega su se u „Alanu Fordu“ pojavile i maske za lice.

J. Tasić

Lažna epizoda sa Josipom Brozom

Posebno mesto na izložbi zauzima lažna epizoda „Alana Forda“ iz 1989. u kojoj grupa TNT dolazi u Beli dvor u Beogradu da učenjuje nekadašnjeg doživotnog predsednika SFRJ Josipa Broza zato što je tokom Drugog svetskog rata skrivao nacističkog naučnika. Ova epizoda objavljena je u slovenačkom listu Mladina, a njen pravi autor je zagrebački ilustrator i crtač Andrej Brčić Flumiani, koji se potpisao kao Maks Šentl. On je iskoristio i uvežbao postojeće crteže „Alana Forda“, a veruje se da ubedljivo duguje usklađivanju prevoda Nenada Briksija. Originalni brojevi Mladine sa lažnom epizodom izloženi su pored stolice Broja 1, kako je u bivšoj SFRJ nazivan Josip Broz.

osnovu prepoznavanja najpoznatijih iz stripa. Izložbu u Ljubljani videlo je desetak hiljada ljudi. Na njoj je bilo veselja i smeha. Onda smo zaključili da ona treba da dođe i u Beograd, u čemu nam je pomogao Lazar Džamić, koji zna odgovore na sva pitanja u vezi sa ovim strip serijalom. „Alan Ford“ je veliki pobednik ovog vremena i ima pravo da trči počasni krug. Posebno što je ovo danas alanfordovska situacija - svi nosimo maske - rekao Rok Glavan.

On je ispričao istoriju nastanka „Alana Forda“ i razvoj sadržaja, likova i tehnike crtanja. Osim originalnih crteža i strip izdanja, na izložbi posebno su razrađeni likovi svih članova tajne grupe agenata TNT i njihovih

u Muzeju Jugoslavije i autor knjige „Cvjećarnica u kući cveća - kako smo usvojili i živeli Alana Forda“.

Buknerova i Magnusova saradnja, započeta 1964. smatra se jednom od najtrajnijih i najplodnijih u svetu italijanskog stripa. Oni su ideju o crnohumornoj kritici društva kao parodiju na tajne agente poput Džejsma Bonda razvijali i oblikovali kroz prethodne serijale „crnih stripova“ „Kriminal“, „Satanik“ i „Maxmagnus“ da bi se 1969. zvanično pojavio Alan Ford, 25. godišnji momak sa likom britanskog glumca Pitera O' Tula, kao jedna od centralnih ličnosti tajne grupe TNT, čije je poslovanje u cvečari u Njujorku paravan za tajno sedište, a ima filijalu i u

